

ВИТОМИР ВАСИЛИЋ

**АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИЈАЛНЕ ПРОМЕНЕ НА
ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЧАЧАК ОД 1941. ДО 1995. ГОДИНЕ**

Витомир Василић
YU 32000 Чачак
Међуопштински историјски архив

UDK 911.372.4:35(497.11)

Као што је објављено у Зборнику радова Народног музеја у Чачку, бројевима XXII и XXIII,¹ Недићева квинслишка влада донела је, у децембру 1941. године, уредбу којом се укидају бановине и утврђује подела земље на округе, срезове и општине. Број и састав срезова и општина није тада мењан, већ је целокупно подручје данашње општине Чачак укључено у Краљевачки округ са тада постојећом административно-територијалном организацијом.²

Окупатор је настојао да у Србији, поред полицијског и жандармеријског апарата, задржи и све старе општинске власти и стави их себи у службу у циљу јачања свог ратног потенцијала. У томе је, бар у почетку, имао успеха и на овом подручју. Неке општинске власти заиста су радиле у условима окупације: на пример, Градско поглаварство у Чачку, општина заблаћка у Заблаћу и неке друге.

1. Први део ове теме, која обухвата период од 1815. до 1941, објављен је у Зборнику радова Народног музеја – Чачак, бр. XXII и XXIII, Чачак, 1992–1993, стр. 103–126.

2. „Службене новине”, бр. 136-А од 26. децембра 1941, стр. 1.

У сваком случају, планове окупатора осујетила је народноослободилачка борба, која је отпочела 7. јула 1941. године под руководством КПЈ и трајала све до коначног ослобођења земље.

Упоредо са народноослободилачком борбом, текао је и процес формирања народноослободилачких одбора као носилаца нове власти, која се рађала на рушевинама бивше Краљевине Југославије. Органи нове власти функционисали су у свим деловима Србије који су били ослобођени од окупатора. Тако су крајем августа и почетком септембра 1941. године на подручју бившег округа чачанског формирана 34 илегална народноослободилачка одбора, а вршене су припреме и за формирање среских народноослободилачких одбора. У првој половини септембра 1941, на иницијативу Среског поверенства КПЈ за срез драгачевски и Команде места у Гучи, формиран је Срески народноослободилачки одбор за срез драгачевски.³

У истом периоду деловао је Народноослободилачки одбор града Чачка.

Крајем новембра 1941. после снажне непријатељске офанзиве, привремено је прекинут континуитет рада и развоја народноослободилачких одбора на овом подручју. Од почетка децембра 1941. до половине септембра 1944. народноослободилачки одбори деловали су у строгој илегалности, а затим су, крајем те године, убрзано оснивани и на ослобођеној и на неослобођеној територији бившег чачанског округа.

Почетком октобра 1944. године формиран је у Такову Срески иницијативни одбор за срез таковски, који је до 8. октобра те године извршио све припреме за избор среског народноослободилачког одбора, са седиштем у Горњем Милановцу.⁴ Средином октобра формиран је и Окружни народноослободилачки одбор за округ чачански, такође у Горњем Милановцу.⁵ У току децембра формиран су срески народноослободилачки одбори за срезове љубићки и трнавски, тј. на подручју које данас обухвата општина Чачак.

Први званични акт о унутрашњој организацији и раду народноослободилачких одбора донела је Антифашистичка скупштина народног ослобођења Србије (АСНОС). То је одлука о устројству и пословању народних одбора и скупштина демократске Србије од 1. децембра 1944. године.⁶ Према тој одлуци, сва власт припада народу преко народноослободилач-

3. Радован М. Маринковић, Томислав Проптић и Јован Радовановић, „Драгачево“, Чачак – Лучани, 1981, стр. 264.

4. Међуопштински историјски архив Чачак (у даљем тексту: ИАЧ), Народни одбор среза таковског – Горњи Милановац, записници са седница из 1944, кут. инв. бр. 1.

5. ИАЧ, Ђорђе Цајић, Власт 1941 – 1945, у рукопису, стр. 74.

6. „Службени гласник НРС“, бр. 2/1945.

ких одбора. Законодавне и извршне функције државна власт врши преко сеоских, општинских или градских, односно рејонских, народних одбора.

Народноослободилачки одбори носили су називе: „месни народноослободилачки одбор”, „општински народноослободилачки одбор” или једноставно – „народноослободилачки одбор” са назнаком места у коме се налазило његово седиште. По правилу, најчешће су обухватали једно село, односно насеље, или више села са седиштем у местима укинутих општина бивше Краљевине Југославије. На тај начин стваран је нов систем административно-територијалних јединица у Србији, као што су: села, општине, градови, срезови и окрузи. Власт су вршили народноослободилачки одбори, потом народни одбори села и градова, који су преко срезова и округа повезивани са органима НР Србије.

Надлежност Окружног народноослободилачког одбора за округ чачански првобитно се простирала на подручја срезова: драгачевског (Гуча), љубићког (Љубић), моравичког (Ивањица) и трнавског (Чачак). Од 10. децембра 1944. припојени су му жички (Краљево) и студенички (Рашка) срез из укинутог округа краљевачког и таковски срез (Горњи Милановац) из округа крагујевачког⁷ и качерски (Белановица) из округа ваљевског⁸.

Из пописа народноослободилачких одбора у тадашњем округу чачанском од 8. фебруара 1945. године види се да је данашња територија општине Чачак била административно уређена на следећи начин:

1. Округ чачански и Окружни народноослободилачки одбор са седиштем у Чачку са срезовима и општинама у њима:

- драгачевски и Срески народноослободилачки одбор у Гучи са 15 општина,
- качерски и Срески народноослободилачки одбор у Белановици са 17 општина,
- љубићки и Срески народноослободилачки одбор у Љубићу са 15 општина,
- моравички и Срески народноослободилачки одбор у Ивањици са 14 општина,
- таковски и Срески народноослободилачки одбор у Горњем Милановцу са 16 општина,
- трнавски и Срески народноослободилачки одбор у Чачку са 9 општина,
- жички и Срески народноослободилачки одбор у Краљеву са 31 општином, и

7. Исто.

8. Исто, бр. 7/1945.

– студенички и Срески народноослободилачки одбор у Рашки са 17 општина⁹.

На територији данашње општине Чачак тада су функционисала 24 народноослободилачка одбора.

Доношењем Устава ФНРЈ 31. јануара 1946. и на основу Општег закона о народним одборима 25. маја 1946. године створени су услови за процес даље изградње локалних органа државне управе. Поред осталих новина, уведени су називи: „окружни народни одбори”, „срески народни одбори”, „градски народни одбори, „месни народни одбори”.¹⁰

ПРОМЕНЕ ОД 1947. ДО 1949.

Половином априла 1947. Народна скупштина Народне Републике Србије донела је Закон о административној подели, по коме су административне јединице у Србији: срезови, градови, градски рејони и подручја месних народних одбора или градских насеља.¹¹ Овим законом укинута су окрузи као административне јединице на територији НР Србије, а утврђена су подручја срезова и месних народних одбора. Поред осталог, на подручју садашње општине Чачак образован је љубићко-трнавски срез спајањем подручја укинутаг љубићког и трнавског среза. Седиште Среског народног одбора било је у Чачку, а његова надлежност простирала се на подручја следећих месних народних одбора:

Р. бр.	Назив МНО	Седиште МНО	Села, насељена места
1.	Атеница	Атеница	Атеница, Кулиновци
2.	Брђани	Брђани	Брђани, Соколићи
3.	Бресница	Бресница	Бечањ, Бресница
4.	Горичани	Горичани	Горичани, Качулице
5.	Горња Горевница	Горња Горевница	Горња Горевница
6.	Горња Трепча	Горња Трепча	Горња Трепча
7.	Доња Трепча	Доња Трепча	Доња Трепча
8.	Заблаће	Заблаће	Балуга, Вапа, Заблаће
9.	Јежевица	Јежевица	Бањица, Јежевица, Липница, Рајац
10.	Јездина	Јездина	Јездина (без доњег дела села, зв. Јездинско поље), Придворица

9. ИАЧ, Народни одбор округа чачанског – Чачак, акт бр. 1/1945, кут. инв. бр. 1.

10. „Службени лист ФНРЈ”, бр. 43/1946.

11. „Службени гласник НРС”, бр. 17/1947.

11.	Лазац	Лазац	Лазац
12.	Лозница	Лозница	Лозница
13.	Љубић	Љубић (село)	Коњевићи, Љубић (село), Ракова
14.	Милићевци	Милићевци	Милићевци
15.	Миоковци	Миоковци	Миоковци
16.	Мојсиње	Мојсиње	Мојсиње, Станчићи
17.	Мрчајевци	Мрчајевци	Доња Горевница, Катрга, Мрчајевци
18.	Остра	Остра	Вујетинци, Остра,
19.	Парменац	Парменац	Бељина, Међувршје, Паковраће, Парменац, Придворица, Риђаге, Брезовице, Петница, Премећа
20.	Петница	Петница	Балуга (Прељинска), Прељина
21.	Прељина	Прељина	Видова, Пријевор
22.	Пријевор	Пријевор	Прислоница
23.	Прислоница	Прислоница	Врнчани, Јанчићи, Рошци,
24.	Рошци	Рошци	Жаочани, Кукићи, Мршинци, Слатина,
25.	Слатина	Слатина	Виљуша, Трнава,
26.	Трнава	Трнава	Брђани, Трбушани
27.	Трбушани	Трбушани	

По овом закону село Брезовице издвојено је из састава Месног народног одбора Каона у срезу драгачевском и припојено Месном народном одбору Петница у срезу љубићко-трнавском.

Овим законом Чачак је (са варошицом Љубић) град и као такав није улазио у административно-територијални састав среза љубићко-трнавског.

Од 1947. до 1949. године територија среза љубићко-трнавског није се мењала. Међутим, у оквиру њега било је мањих промена у погледу издвајања појединих насељених места из састава подручја једног и припајања подручју другом месном народном одбору или формирања засебног месног народног одбора. Такав је случај био са општином Вранићи, које је Законом из априла 1947. укинута и њена територија припојена општини Трбушани, и с насељеним местима Атеница и Кулиновци, која су од 1. јуна 1945. била у саставу Народног одбора за град Чачак, па издвојена и формирала су засебну општину са седиштем у Атеници.

ПРОМЕНЕ ОД 1949. ДО 1951.

Овај период карактерише увођење области као више административно-територијалне јединице у Народној Републици Србији. Наиме, Президијум Народне скупштине Народне Републике Србије указом је прогласио Закон о подели територије Народне Републике Србије на области, који је изгласала Народна скупштина Србије на седници од 16. маја 1949.¹² Тада су образоване области: београдска, карагујевачка, нишка, тимочка и титовоужичка. Подручје љубићко-трнавског среза и град Чачак укључени су у састав титовоужичке области и потпали под надлежност Обласног народног одбора у Титовом Ужицу.

На територији садашње општине Чачак овим законом нису померане границе среза љубићко-трнавског, нити су пак, вршене веће корекције унутар њега у погледу састава постојећих општина. Једино је 20. децембра 1949. укинут Месни народни одбор Јездина и из његовог састава насеље Придворица припојено Месном народном одбору Парменац, а насеље Јездина – Месном народном одбору Лозница.¹³

Подела територије Народне Републике Србије на области није се дуго одржала. Указом Президијума Народне скупштине Србије од 27. новембра 1951. укинуте су области у Србији као административно-територијалне јединице, а с њима и обласни народни одбори. Остали су само срезови и месни народни одбори.¹⁴ Тиме су срезови били поново непосредно подређени органима Народне Републике Србије.

ПРОМЕНЕ ОД 1951. ДО 1963.

Упоредо с увођењем радничког самоуправљања у привреди и јачањем улоге и положаја општина као основних локалних органа власти, Президијум Народне скупштине Народне Републике Србије прогласио је истовремено Закон о подели територије Србије на општине, градове и срезове и Закон о спровођењу реорганизације народних одбора.¹⁵ Првим законом утврђени су број градова, срезова и општина, њихов састав и границе. Другим законом извршена је реорганизација, али и начин рада народних одбора. Оба закона ступила су на снагу 9. априла 1952. Међутим, они нису утицали на промене граница среза љубићко-трнавског и граница општина унутар њега. Промене су биле једино у томе што су укинута месни народни одбори, а образовани народни одбори општина, и што су сре-

12. Исто, бр. 23/1949.

13. Исто, бр. 7/1950.

14. Исто, бр. 37/1951.

15. Исто, бр. 15/1952.

ски народни одбори променили називе у „народни одбори среза”. Тако је Срески народни одбор за срез љубићко-трнавски добио назив Народни одбор среза љубићко-трнавског, док је Градски народни одбор Чачак добио назив Народни одбор градске општине Чачак и потпао под надлежност среза.

Према овом Закону о подели територије Народне Републике Србије на општине, градове и срезове, на садашњој територији општине Чачак успостављена је следећа административно-територијална подела:

СРЕЗ ЉУБИЋКО-ТРНАВСКИ са општинама и насељима у њима:

1. Градска општина Чачак;
2. Општина Атеница с насељима: Атеница, Кулиновци;
3. Општина Брђани с насељем: Брђани, Соколићи;
4. Општина Бресница с насељима: Бресница, Бечањ;
5. Општина Горичани с насељима: Горичани, Качулице;
6. Општина Горња Горевница с насељем Горња Горевница;
7. Општина Горња Трепча с насељем Горња Трепча;
8. Општина Доња Трепча с насељем Доња Трепча;
9. Општина Заблаће с насељима: Балуга (Трнавска), Вапа, Заблаће;
10. Општина Жежевица с насељима: Бањица, Жежевица, Липница, Рајац;
11. Општина Лазац с насељима: Брезовице, Лазац, Петница, Премења;
12. Општина Лозница с насељима: Јездина, Лозница;
13. Општина Љубић с насељима: Љубић (село), Коњевићи, Ракова;
14. Општина Милићевци с насељем Милићевци;
15. Општина Миоковци с насељем Миоковци;
16. Општина Мојсиње с насељима: Мојсиње, Станчићи;
17. Општина Мрчајевци с насељима: Доња Горевница, Катрга, Мрчајевци;
18. Општина Остра с насељима: Вујетинци, Остра;
19. Општина Парменац с насељима: Бељина, Међувршје, Паковраће, Парменац, Придворица, Риђаге;
20. Општина Прељина с насељима: Балуга (Прељинска), Прељина;
21. Општина Пријевор с насељима: Видова, Пријевор;
22. Општина Прислоница с насељем Прислоница;
23. Општина Рошци с насељима: Врчани, Јанчићи, Рошци;
24. Општина Слатина с насељима: Жаочани, Кукићи, Мршинци, Слатина;
25. Општина Трбушани с насељима: Врчани, Трбушани;
26. Општина Трнава с насељима: Виљуша, Трнава.

Даљи процес децентрализације политичке власти вршен је доношењем и спровођењем у живот Општег закона о уређењу општина и градова и републичких Закона о спровођењу уређења општина и Закона о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији из 1955. године.¹⁶

Најбитнију карактеристику комуналног система чине нови положај и надлежности општине. Многе надлежности и послови ранијих срезова у области привреде, комуналних послова и грађевинарства, управљања општенародном имовином, у области здравља, социјалног старања, просвете и културе, унутрашњих послова и опште управе пренети су на народне одборе општина. Основе комуналне самоуправе и локалне власти пренесене су на општину као комуну, а не на срез.

Према Закону о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији, који је ступио на снагу 20. јула 1955, укинут је срез љубићко-трнавски и образован срез Чачак са седиштем Народног одбора среза у Чачку. Новообразовани срез Чачак обухватио је подручје бивших драгачевског, љубићко-трнавског, моравичког и таковског среза. У оквиру овог среза, на подручју садашње општине Чачак, укинуте су све претходне и образоване нове општине са насељима:

1. ОПШТИНА ЗАБЛАЋЕ с насељима: Балуга (Трнавска), Бањица, Вапа, Виљуша, Заблаће, Жежевица, Липница и Рајац;
2. ОПШТИНА МРЧАЈЕВЦИ с насељима: Бечањ, Бресница, Вујетинци, Доња Горевница, Катрга, Мојсиње, Мрчајевци, Остра и Станчићи;
3. ОПШТИНА ОВЧАР БАЊА с насељима: Врчани, Овчар Бања, Јанчићи, Међувршје и Рошци;
4. ОПШТИНА ПРЕЉИНА с насељима: Балуга (Прељинска), Брђани, Горња Трелча, Доња Трелча, Коњевићи, Прељина, Прислоница, Ракова и Соколићи;
5. ОПШТИНА СЛАТИНА с насељима: Брезовице, Горичани, Жаочани, Качулице, Кукићи, Мршинци, Петница, Премећа и Слатина;
6. ОПШТИНА ТРБУШАНИ с насељима: Видова, Вранићи, Горња Горевница, Милићевци, Миоковци, Пријевор, Срезоевци и Трбушани;
7. ОПШТИНА ЧАЧАК с насељима: Атеница, Бељина, Јездина, Кулиновци, Лозница, Љубић, Паковраће, Парменац, Придворица, Риђаге, Трнава и Чачак.

Овим законом је територија садашње општине Чачак, уместо ранијих 26 општина, административно сведена на седам општина. Тада су укинути народни одбори општина:

1. НОО Атеница, а насеља Атеница и Кулиновци припојена општини Чачак;

16. „Службени лист ФНРЈ”, бр. 26/1955; Службени гласник НРС бр. 55/1955 и 56/1955.

2. НОО Брђани, а насеља Брђани и Соколићи припојена општини Прељина;
3. НОО Бресница, а насеља Бечањ и Бресница припојена општини Мрчајевци;
4. НОО Горичани, а насеље Горичани припојено општини Слатина;
5. НОО Горња Горевница, а насеље Горња Горевница припојено општини Трбушани;
6. НОО Горња Тречча, а насеље Горња Тречча припојено општини Прељина;
7. НОО Доња Тречча, а насеље Доња Тречча припојено општини Прељина;
8. НОО Жежевица, а насеља Бањица, Жежевица, Липница и Рајац припојена општини Заблаће;
9. НОО Лазац, а насеља Брезовице, Петница и Премећа припојена општини Слатина, док је насеље Лазац припојено општини Самаила;
10. НОО Лозница, а насеља Јездина и Лозница припојена општини Чачак;
11. НОО Љубић, а насеље Љубић припојено општини Чачак, Коњевићи и Ракова општини Прељина;
12. НОО Милићевци, а насеље Милићевци припојено општини Трбушани;
13. НОО Миоковци, а насеље Миоковци припојено општини Трбушани;
14. НОО Мојсиње, а насеља Мојсиње и Станчићи припојена општини Мрчајевци;
15. НОО Остра, а насеља Вујетинци и Остра припојена општини Мрчајевци;
16. НОО Парменац, а насеља Бељина, Парменац, Паковраће и Риђаге припојена општини Чачак, Међувршје – новоформираној општини Овчар Бања;
17. НОО Пријевор, а насеља Видова и Пријевор припојена општини Трбушани;
18. НОО Прислоница, а насеље Прислоница припојено општини Прељина;
19. НОО Рошци, а насеља Врчани, Јанчићи и Рошци припојена новоформираној општини Овчар Бања;
20. НОО Трнава, а насеље Трнава припојена општини Чачак, Виљуша – општини Заблаће.

У току даљег развитка комуналног система повећавани су и задаци општина. Оне су, као основне ћелије друштва, биле обавезне да самостал-

но организују и обезбеђују задовољавање свих животних потреба грађана на својој територији. У складу с тим захтевом, од јуна 1957. вршене су нове територијалне промене општина укидањем економски слабијих и припајањем њихових територија јачим.¹⁷ Укинут је Народни одбор општине Слатина, а његова територија припојена општини Заблаће.

Доношењем Закона о подручјима општина и срезова у Народној Републици Србији од 26. новембра 1959. вршена су даља укрупњавања срезова и општина.¹⁸ Подручје данашње општине Чачак и даље је сачињавала срез Чачак, чије границе овим законом нису померане. Промене су извршене унутар среза тако што су укинуте општине Овчар Бања, Прељина и Трбушани. Њихова подручја припојена су општинама Заблаће, Мрчајевци и Чачак. Према овом закону, састав општина био је:

1. НОО ЗАБЛАЋЕ с насељима: Балуга, Бањица, Брезовице, Вапа, Виљуша, Горичани, Жаочани, Заблаће, Жежевица, Качулице, Кукићи, Липница, Мршинци, Петница, Премећа, Рајац и Слатина;

2. НОО МРЧАЈЕВЦИ с насељима: Бечањ, Бресница, Вујетинци, Горња Трпча, Доња Трпча, Доња Горевница, Катрга, Мојсиње, Мрчајевци, Остра и Станчићи;

3. НОО Чачак с насељима: Атеница, Бељина, Балуга, Видова, Вранићи, Врчани, Овчар Бања, Горња Горевница, Јездина, Јанчићи, Кулиновци, Коњевићи, Лозница, Љубић, Међувршје, Миоковци, Милићевци, Пакобраће, Парменац, Прељина, Придворица, Прислоница, Пријевор, Риђаге, Ракова, Рошци, Соколићи, Трнава, Трбушани и Чачак.

У друге општине прешла су насеља: Дучаловићи из укинуте општине Овчар Бања у општину Лучани, Брђани из укинуте општине Прељина у општину Горња Милановац и Срезојевци из укинуте општине Трбушани у општину Прањани.

Следеће административно-територијалне промене уследиле су на основу Закона о изменама и допунама Закона о подручјима срезова и општина у Народној Републици Србији од 17. новембра 1962.¹⁹ Поред осталог, укинути су срезови Чачак, Краљево и Крушевац и образован нови са седиштем у Краљеву. У срез Краљево укључена је и територија садашње општине Чачак. Истовремено укинута је општина Заблаће, чија је територија (изузев села Виљуше, које је припојено општини Чачак) од 31. децембра 1962. припојена општини Мрчајевци. Овој општини су тада припојена и села, издвојена из састава општине Краљево: Буковица, Бапско Поље, Лаћевци, Лазац, Милочај, Мрсаћ, Мусина Река, Обрва, Самаила, Тавник и Цветке.

17. „Службени гласник НРС”, бр. 27/1957.

18. Исто, бр. 51/1959.

19. Исто, бр. 45/1962.

Уставом Социјалистичке Републике Србије од априла 1963. народни одбори општине преименовани су у скупштине општина.²⁰ На територији данашње општине Чачак, саображене према уставним променама, деловале су Скупштина општине Мрчајевци и Скупштина општине Чачак, без промене све до 1967. године.

До територијалних промена дошло је после доношења Уставног закона о укидању срезова у Социјалистичкој Републици Србији и Закона о изменама и допунама Закона о образовању општина у Социјалистичкој Републици Србији из 1966. године.²¹ У складу с тим, 28. фебруара 1967. укинута је општина Мрчајевци. Један део њене територије (28 села, насеља) припојен је општини Чачак, изузев Буковице, Балског Поља, Лађеваца, Ласца, Милочаја, Мрсаћа, Мусине Реке, Обрве, Самаиле, Тавника и Цветака, које су поново ушле у састав општине Краљево.

Спровођењем Уставног закона, с 3. мартом 1967. године укинута су сви срезови у Социјалистичкој Републици Србији. Тада је престао да постоји и срез Краљево.²²

Од фебруара 1967. општина Чачак територијално је сасвим стабилизована. Тада установљене границе општине остале су непромењене све до данашњих дана. У свом саставу 58 насељених места са око 150.000 становника.

Насељена места су: Атеница, Балуга (Прељинска), Балуга (Трнавска), Бањица, Бељина, Бечањ, Брезовице, Бресница, Вапа, Видова, Вилуша, Вранићи, Врчани, Вујетинци, Горичани, Горња Горевница, Горња Трпача, Доња Горевница, Доња Трпача, Жаочани, Заблаће, Јанчићи, Јежевица, Јездина, Катрга, Качулице, Кулиновци, Коњевићи, Кукићи, Липница, Лозница, Љубић, Међувршје, Миоковци, Милићевци, Мојсиње, Мрчајевци, Мршинци, Овчар Бања, Остра, Паковраће, Парменац, Петница, Прељина, Премећа, Придворица, Прислоница, Пријевор, Рајац, Риђаге, Ракова, Рошци, Слатина, Соколићи, Станчићи, Трнава, Трбушани и Чачак.²³

Уредбом о начину вршења послова министарстава и посебних организација ван њиховог седишта, Влада Републике Србије образовала је подручне центре, тј. округе од 30. јануара 1992.²⁴ Тада је на подручју Србије образовано 29 округа. Чачак је, с општинама Горњи Милановац, Лучани и Ивањица, укључен у састав Моравичког округа, чије је седиште у Чачку.

20. Устав Социјалистичке Републике Србије, Београд, 1963, стр. 86.

21. „Службени лист среза Краљево”, бр. 28 од 29. јула 1963; „Службени гласник СРС”, 53/1966;

22. „Службени лист среза Краљево”, бр. 46 од 30. децембра 1966.

23. „Службени гласник СРС”, бр. 31/1977.

24. Исто, бр. 3/1992.

ЗАКЉУЧАК

Од ослобођења земље, 1945. године, па надаље, административно-територијалне поделе биле су честе и веома сложене. Нарочито је био динамичан период од 1945. до 1955. године. У априлу 1947. укинута су окрузи, а с њима и окружни народни одбори. На тај начин, средњи народни одбори били су директно повезани са централним органима државне власти. Истина, та директна веза је за краће време прекинута већ у марту 1949, када су образоване области као још веће административно-територијалне јединице и од срезова. Међутим, области су укинута у новембру 1951. и тиме је поново успостављена непосредна веза између средњих органа и органа државне власти.

У истом периоду извршене су велике промене и код нижих административно-територијалних јединица – срезова и општина. Мањи срезови и општине груписани су у веће срезове и општине. Тако су у априлу 1947. спојени љубићки и трнавски срез у нови – љубићко-трнавски срез, а укинут Народни одбор округа чачанског.

Најкрупније административно-територијалне промене на подручју општине Чачак извршене су у току 1955. године. Спровођењем у живот концепције радничког самоуправљања у привреди и изградњом комуналног система донет је низ законских аката, којима је битно промењена административно-територијална структура овог подручја. У току 1955. године укинута су срез љубићко-трнавски и 20 општина. Остале су општине: Заблаће, Овчар Бања (тада је и формирана), Прељина, Слатина, Трбушани и Чачак. Општина Слатина укинута је две године касније, а Овчар Бања, Прељина и Трбушани 1959. Заблаће се као општина одржало до 1962, а Мрчајевци до 1967. године. На тај начин, завршен је процес административно-територијалних промена на овом подручју. Остала је само општина Чачак, која захвата насељена места бившег љубићко-трнавског среза са 58 насеља.

CIRCONSCRIPTIONS ADMINISTRATIVES ET LEUR CHANGEMENT SUR LE TERRITOIRE DE LA COMMUNE DE TCHATCHAK ENTRE 1941 ET 1995

En 1941 les occupants allemands ont gardé le système administratif qui avait existé avant le début de la guerre, au moins lorsqu'il s'agissait des circonscriptions administratives et territoriales. Il y eut ensuite vers le milieu de 1941, l'insurrection, période pendant laquelle furent formés des comités de libération nationale. Lors de la nouvelle occupation de la région de Tchatchak, par les Allemands les changements, apportés au système de circonscriptions administratives et territoriales d'avant 1941, furent minimes.

Après 1945, ces changements furent fréquents. Le territoire de la commune actuelle de Tchatchak qui faisait partie de l'arrondissement de Tchatchak fut d'abord divisé en deux districts (ceux de Ljubić et de Trnava) et en plusieurs communes. Plus tard, conformément aux nouvelles prescriptions de la loi, les districts furent supprimés, les territoires des communes devinrent de plus en plus grandes, pour être finalement réunies et former une seule commune. Ce sont tous ces changements qui font l'objet du présent texte.

Vitomir VASILIC

